

4. Horetsky, O., Zhurba, O. (2022). *Spravzhnia transformatsiia sudochynstva nerozryvno poviazana z suspilnymy protsesamy [The true transformation of the judiciary is inextricably linked with social processes]*. Retrieved from <https://jur-gazeta.com/interview/spravzhnya-transformaciya-sudochinstva-nerozrivno-povyazana-z-suspilnimi-procesami.html> [in Ukrainian].
5. Sudy i pravosuddia: vid radianskoi modeli do sohodennia [Courts and justice: from the Soviet model to the present] (2013). Retrieved from <https://pravo.org.ua/sudy-i-pravosuddya-vid-radyanskoyi-modeli-do-sogodennya/> [in Ukrainian].
6. *Pro zatverdzhennia Derzhavnoi Antykoruptsiinoi prohramy na 2023-2025 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 04 bereznia 2023 r. № 220 [On the approval of the State Anti-Corruption Program for 2023-2025: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 4, 2023 No. 220]*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-derzhavnoi-antykorporatsiinoi-prohramy-na-20232025-t40323> [in Ukrainian]
7. Horoh, O. (2023). *Porushennia norm suddivskoi etyky ta standartiv povedinky yak pidstava dystsyplinarnoi vidpovidalnosti suddi [Violation of norms of judicial ethics and standards of conduct as a basis for disciplinary responsibility of a judge]*. Retrieved from <https://www.hsa.org.ua/blog/porusennia-norm-suddivskoyi-etiki-ta-standativ-povedinki-iak-pidstava-disciplinarnoyi-vidpovidalnosti-suddi> [in Ukrainian]
8. Malozhon, O. (2023). *Dotrymannia etychnykh norm pry zdiisnenni profesiinoi diialnosti suddeiu [Observance of ethical standards in the exercise of professional activity by a judge]*. Retrieved from <https://journals.gi.ternopil.ua/index.php/law/article/view/35/32> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 7.11.2023

УДК 342.56:342.57(043.3)

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-15-210-215

Кравчук Валентина Миколаївна,

кандидат юридичних наук., доцент, доцент кафедри

теорії права та конституціоналізму

Західноукраїнського національного університету

e-mail: valak@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0002-9211-7198>

АКТИВНІСТЬ СУДДІВ В СОЦМЕРЕЖАХ: ОБМЕЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ ВИСНОВКУ КРЕС ЩОДО СВОБОДИ ВИРАЖЕННЯ СУДДІВ

Стаття присвячена дослідженню стандартів стриманості та обмежень активності суддів у соціальних мережах з точки зору професійної етики з огляду на ухвалення КРЕС 2 грудня 2022 року висновку щодо свободи вираження суддів. Обґрунтовано такі висновки: по-перше, соціальні мережі стали найефективнішою платформою для дискусії важливих суспільно-політичних питань, їх активно застосовують у своїй політиці топ-посадовці держав. Звісно, що і судді за власним бажанням можуть створювати і користуватися персональними акаунтами в соцмережах. По-друге, інформація, що її розміщують в інтернеті, стає публічною, а отже судді повинні утримуватися від опублікування в соцмережах будь-яких матеріалів, які можуть поставити під загрозу довіру громадськості до їх неупередженості або можуть суперечити гідності їх посади чи дискредитувати судову систему. По-третє, важливо підвищувати обізнаність суддів (в тому числі через організацію спеціальних курсів, навчань) про те, що під час публікації в соціальних мережах весь контент, що вони публікують, стає постійним (навіть після видалення) та може вільно тлумачитися або навіть перекручуватися чи бути вирваним з контексту. А вигадані нікнейми ніяк не приховують неетичну поведінку в Інтернеті.

Ключові слова: суддя, етичні стандарти поведінки судді, суддівська етика, доброчесність судді, деонтологічна норма поведінки, соцмережі, Кодекс суддівської етики, висновок КРЕС щодо свободи вираження суддів, довіра до судів, репутація судді.

Kravchuk V. ACTIVITY OF JUDGES IN SOCIAL NETWORKS: LIMITATIONS IN THE CONTEXT OF THE CONCLUSION OF THE CCJE ON THE FREEDOM OF EXPRESSION OF JUDGES

The article is devoted to the study of the standards of restraint and limitations of the activity of judges in social networks from the point of view of professional ethics in view of the adoption of the CCJE on December 2, 2022 opinion on the freedom of expression of judges. The following conclusions are substantiated: firstly, social networks, without exaggeration, have already become the most effective platform for discussing important social and political issues, they are actively used in their politics by top state officials. Of course, even judges can create and use personal accounts in social networks at their own will. Second, the information posted on the Internet becomes public, and therefore judges must refrain from publishing on social networks any material that may jeopardize public confidence in their impartiality or may contradict the dignity of their position or discredit the

judicial system. Any data, posts, stories, messages, comments and even likes can be used to harm, to discredit both a specific judge and the judicial corps in general. Given this, it is clear that when posting any data, including photos, this information will become available for public viewing, and therefore it is necessary to predict the consequences that its publication may cause. Thirdly, it is important to raise the awareness of judges (including through the organization of special courses, training) that when publishing on social networks, all the content they publish becomes permanent (even after deletion) and can be freely interpreted or even distorted or be taken out of context. And fictitious nicknames will not hide unethical behavior on the Internet.

Key words: judge, ethical standards of a judge's behavior, judicial ethics, integrity of a judge, deontological norm of behavior, social networks, Code of Judicial Ethics, the opinion of the CCJE on the freedom of expression of judges, trust in courts, reputation of a judge.

Постановка проблеми. Сучасний інформаційний простір передбачає активну соціальну комунікацію. Комунікація сьогодні, як вказує О. Гришук, є процесом соціальної взаємодії, зв'язку (спілкування між соціальними інститутами і суб'єктами) за допомогою інформаційних повідомлень, технічних засобів [1, с.14]. Судова влада як один з соціальних інститутів здійснює соціальні комунікації для інформування суспільства про діяльність суду та суддів, налагодження контактів із споживачами судових послуг та іншими суб'єктами, створення і підтримання позитивної репутації суду, підвищення рівня довіри через постійний діалог із громадськістю та іншими органами державної влади.

Сучасна комунікація не мислиться без ресурсів всесвітньої мережі Інтернет. Так, міжнародна експертка Проєкту ЄС «Право-Justice» Живіле Навіцкайте-Бабкін цілком обґрунтовано вказує, що «використання соціальних мереж для судової комунікації допомагає ширше та швидше розповсюджувати новини, оперативно отримувати зворотний зв'язок, та вибудовувати імідж сучасного й орієнтованого на людей правосуддя» [2]. Тож в контексті проблем комунікації судової влади і громадськості, транспарентності судової влади, постає питання: до якої межі допустимо суддям проявляти активність у соціальних мережах, зважаючи на особливості їх правового статусу, адже їх заяви можуть ставити під загрозу їх незалежність та авторитет судової влади, свідчити про упередженість і необ'єктивність? Це питання чітко не регламентоване, дискусійне. Його обговорення актуалізувалося останнім часом в контексті ухвалення Консультативною радою європейських суддів (далі – КРЕС) висновку № 25 (2022) щодо свободи самовираження суддів [3] від 2 грудня 2022 року.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Стан правового регулювання поведінки у соцмережах державних службовців загалом аналізували О. Скочиляс-Павлів та М. Змисла [4]. Р.О. Редчук розглядав особливості використання соціальних мереж як сучасного каналу комунікації в публічному управлінні [5]. Окремі питання правових та етичних аспектів комунікації суддів через соціальні мережі теж вже дискутувалися. Зокрема, П. Каблак обґрунтовував тезу про те, що «судді є публічними особами, тому зобов'язані демонструвати і пропагувати високі стандарти поведінки, високі духовні та моральні цінності, у зв'язку з чим добровільно беруть на себе більш істотні обмеження, пов'язані з дотриманням етичних норм і в позасудовій поведінці» [6]. Ю. Фідра і Ю. Гофман досліджували етичні засади поведінки судді у соціальних мережах [7].

Метою статті є дослідження стандартів допустимості та обмежень активності суддів у соціальних мережах з точки зору професійної етики з огляду на ухвалення КРЕС 2 грудня 2022 року висновку щодо свободи самовираження суддів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нема жодних сумнівів у тому, що репутація судді (і загалом авторитет суду) напряму залежить від його поведінки в усіх сферах життя, у тому числі в інформаційному просторі, тому, безперечно, є фундаментом довіри до судової влади [8, с.36].

Ключовий меседж, який КРЕС транслює у вказаному вище висновку, – це загальний обов'язок обмеження суддів, що не означає, що вони мають уникати публічного життя, яке відбувається в соцмережах, але точно мають уникати висловлювання поглядів або поширення особистої інформації в Інтернеті, що «потенційно може підірвати незалежність і неупередженість судової влади, право на справедливий суд або гідність посади та громадську довіру до авторитету судової системи» [9].

Якщо детальніше, то КРЕС загалом рекомендує суддям бути поміркованими, стриманими й обережними, щоб уникнути порушення незалежності, неупередженості чи суспільної довіри до судової влади. Тож, хоч свобода вираження поглядів є одним з основних принципів демократичного суспільства, однією з неодмінних умов для його розвитку і невід'ємним правом кожної людини, втім судді становлять виняток щодо цієї свободи. Необхідність її обмеження щодо суддів обґрунтовується тим, що висловлювання суддів можуть вплинути на суспільний авторитет судової системи, адже громадськість може сприймати ці висловлювання не лише як особисті, суб'єктивні думки, а як об'єктивні, офіційні позиції та оцінки в цілому, від імені конкретної інституції.

Відтак, для того, щоб допомогти суддям знайти баланс між їхнім правом на свободу вираження поглядів і метою підтримки довіри громадськості до їх неупередженості та незалежності, КРЕС формулює вказівки щодо публічних заяв суддів, які можуть призвести до їх відводу (заяви, пов'язані з судовими спорами та заяви щодо публічних дебатів), заяв, які можуть негативно вплинути на авторитет і репутацію судової системи (заяви щодо питань, що турбують судову систему як інституцію, та публічна критика судової влади чи колеги-судді), а також виконання політичних повноважень, які можуть викликати питання розподілу влади (хоч, як правило, суддівські обов'язки несумісні з певною політичною діяльністю, такою як членство в

парламенті чи місцевих представницьких органах) [3].

Можна впевнено стверджувати, що більшість користувачів суду з цікавістю шукають у просторі інтернету персональні сторінки (акаунти) суддів в соцмережах, щоби зрозуміти, якою людиною є суддя, що буде розглядати справу, вирішувати долю. Зазирають у них і представники громадськості, наприклад, члени Громадської ради доброчесності, і представники юридичної спільноти, і інші особи. Акаунти (облікові записи) крім персональних даних, які користувачі соцмережі самі повідомляють про себе (за якими, зазвичай, їх можна ідентифікувати: ПІБ, місце проживання, дата та місце народження, освіта, місце роботи тощо), можуть містити іншу інформацію про суддю, адже користувач може налаштувати середовище – зовнішній вигляд сторінки, вказати свої вподобання, інтереси, розмістити фотографії та ін. З акаунтів можна дізнатися про родичів і знайомих судді, скласти уявлення про особисті його якості.

Стаття 20 Кодексу суддівської етики закріплює, що «участь судді у соціальних мережах, Інтернет-форумах та застосування ним інших форм спілкування в мережі Інтернет є допустимими, проте суддя може розміщувати, коментувати лише ту інформацію, використання якої не завдає шкоди авторитету судді та судової влади» [10].

Коментуючи це положення, зазначимо, що створення персонального акаунту в соцмережі - це особиста справа суддів. Як немає і вимог створювати офіційні сторінки судів чи інших органів судустрою та суддівського врядування в соцмережах (хоч такі наявні для налагодження діалогу з громадськістю: так, Верховний Суд, Вищий антикорупційний суд та інші суди мають сторінки у Facebook та Telegram-канали). Разом з тим, Інтернет-мережа є найпоширенішим сьогодні джерелом інформації та найшвидшим засобом комунікації, тому використовувати її ресурси – це вимога часу. Акаунт в соцмережі – дієвий засіб швидкого та, що більш важливо, прямого спілкування, коли інформація подається достовірно та об'єктивно, без купюр і спотворень. Через соціальні мережі суддя може моніторити останні зміни у законодавстві, брати участь в обговореннях сучасних правничих концепцій та тенденцій, мати доступ до новин, бібліотек, баз даних та іншої корисної інформації без будь-яких обмежень [7, с.21].

Інформація, що розміщується в інтернеті, стає доступною для будь-якого користувача мережі, тобто стає публічною (для відома, вже на початок 2021 року інтернет-користувачів в Україні було майже 30 млн і з них більше 13 млн на 2019 вже були зареєстровані у соцмережі Facebook). Слід розуміти, що будь-які дані, дописи, розповіді (сторіз), повідомлення, коментарі і навіть вподобайки, можуть бути використані на шкоду, для дискредитації як конкретного судді, так і суддівського корпусу загалом. З огляду на це зрозуміло, що при розміщенні будь-яких даних, в тому числі світлин, ця інформація стане доступною для публічного перегляду, а отже потрібно прогнозувати наслідки, які може викликати її оприлюднення, пам'ятаючи, що суддя, за ст. 3 Кодексу суддівської етики, «має докладати всіх зусиль до того, щоб на думку розсудливої, законслухняної та поінформованої людини його поведінка була бездоганною» [10].

У розділі 8 згаданого Висновку КРЕС деталізує свої рекомендації з використання суддями соціальних мереж, адже прогресивна поширюваність соціальних мереж породила нові виклики й етичні проблеми, пов'язані з належністю опублікованого контенту та демонстрацією упередженості чи інтересу. «Соціальні мережі характеризуються широкою доступністю та передачею інформації, що передбачає більшу ретельність у виборі опублікованого контенту. Соціальні мережі мають постійну опцію для зберігання даних, що підвищує ризик накопичення інформації і створення «досьє на суддю». Вони зберігають особисте спілкування в письмовій формі, що збільшує ризик опублікування приватних повідомлень без дозволу, а також ризик спотворення змісту під час подальшого спілкування. Спілкування є швидким і лаконічним, що може спонукати суддів публікувати необачні дописи. Такі дії, як «лайк» або пересилання інформації, наданої іншими, можуть здаватися відносно незначними й буденними, але вони кваліфікуються як регулярне вираження думки судді. На відміну від традиційних ЗМІ, у соціальних мережах відсутній контролер, а це дозволяє суддям публікувати все, що їм спадає на думку» [3, с. 17].

Названі ризики вимагають від суддів особливої обережності під час спілкування в соціальних мережах. Судді мають бути свідомі щодо ризику спотворення їх висловлювань навіть в закритих, обмежених у доступі групах. Їм слід остерігатися створення своєрідного «образу» на основі своїх коментарів, що справляє враження відсутності відкритості й неупередженості щодо певних питань. Те ж саме стосується груп соціальних платформ, до яких вони належать, або людей, за якими вони «стежать», чи коментарів, які вони «вподобують», або дописів, які вони «поширюють», оскільки чим більше вони односторонні, тим більше людей можуть сприймати цих суддів як людей залежних, упереджених і необ'єктивних. «Під час обговорення їхньої роботи як судді, захист авторитету та гідності посади повинен перешкоджати суддям робити коментарі, які ставлять під сумнів належне виконання ними їхніх обов'язків» [3, с. 18].

Влучний приклад, коли активність судді в соцмережі може стати підставою для звинувачення у його ймовірній упередженості, змоделивали Ю. Фідря і Ю. Гофман. «Адвокатське об'єднання «Д. і партнери» розмістило на своїй сторінці у Facebook власну рекламу, однак використало фото й написи відверто сексистського характеру. Указаний допис зібрав дуже багато негативних реакцій та гнівних коментарів, серед яких був і розлогий коментар судді С., яка констатувала грубе порушення авторами реклами правил адвокатської етики. Припустимо, що за місяць після цих подій суддя С. розглядатиме справу, у якій представником однієї із сторін є адвокат з адвокатського об'єднання «Д. і партнери». Чи не буде підстав для сумнівів у ймовірному упередженому ставленні до такого адвоката з боку цієї судді? Вочевидь, підстави

сумніватися таки будуть» [7, с.22].

У цьому контексті треба сказати, що ще в 2014 році П. Каблак у своєму науковому дослідженні систематизовано сформулював, що доцільно обмежувати наповнення персональних сторінок суддів [6, с.128], й зокрема, не варто:

1) оприлюднювати інформацію, що дозволяє дійти висновку про прихильність чи антипатію судді до якихось політичних партій, політичних лідерів, судді повинні дотримуватися принципу політичної нейтральності;

2) коментувати, додавати замітки чи посилання, що компрометують суддю чи судову владу, дають підстави сумніватися у його доброчесності, справедливості, компетентності, неупередженості та інших чеснотах;

3) демонструвати дружні (позаслужбові) відносини з адвокатами, прокурорами, що може викликати недовіру, сумніви в незалежності та об'єктивності, неупередженості судді під час здійснення правосуддя;

4) постити особисті фото чи відео, що можуть викликати обурення громадськості (у розважальних закладах, в лазні, на пляжі тощо). Судді мають бути чутливими до того, який суспільний резонанс може викликати публікація тих чи інших світлин чи відео. КРЕС у висновку підтвердив велику ймовірність того, що розповсюдження особистої інформації може негативно вплинути на репутацію судді чи загалом судової влади. Є, скажімо, світлини, які краще зберігати в сімейному альбомі, а не розміщувати в соцмережах, що вже на практиці було підтверджено [11]. Хоча, на наш погляд, цілком допустимо розміщувати світлини із зустрічей як з вітчизняними, так і з іноземними колегами, у театрі, з участі у конференціях, круглих столах, в інших публічних заходах та ін. Суддя є людиною, тому зовсім без особистих моментів в соцмережах не обійдеться;

5) додавати до профілю матеріали (фото, відео і подібне), що ставлять під сумнів моральність та духовні цінності судді.

КРЕС також закликає, щоб судді проявляли обачність у використанні соціальних мереж, переконувалися, що вони зберігають авторитет, доброчесність, пристойність і гідність своєї суддівської посади. Так, вони мають пам'ятати, що одяг, світлини, формулювання повідомлень (лексика) та розкриття якихось деталей особистого життя можуть завдати шкоди репутації суддів. Судді, як і кандидати на посаду судді, повинні дбати, щоби цифровий контент, який вони викладають в мережу (або виклали ще до призначення на посаду), був належний і відповідний, адже якщо він може зашкодити повазі і довірі громадськості чи підірвати авторитет судової системи, то такий контент, якщо це можливо, має бути видалений.

Судді також, за рекомендацією КРЕС, не повинні бути інфлюенсерами в соціальних мережах, тобто лідерами громадської думки, впливовими особами, адже це може негативно вплинути на суспільне сприйняття доброчесності суддів. Хоча, на наш погляд, якщо визначати лідера думок як публічну, але не обов'язково медійну особистість, яка має вплив на певне коло осіб завдяки своєму статусу і своїм досягненням, до думки чи поради якої прислухаються, то ведення деякими суддями блогів чи їх активність у соцмережах може бути досить корисною. Наприклад, суддя ВС О. Кібенко, на своїй сторінці у ФВ розміщує свої публікації, в тому числі наукові, присвячені питанням судової реформи, веде групу «Як написати судові рішення: практичні поради», або суддя-блогерка з Рівненщини О. Жуковська веде свій блог у соціальних мережах, щоб показати суспільству життя очима судді — пише і про повсякденне життя, свої думки й емоції, і про подорожі, а інколи і про залаштування судової системи [12].

Також у висновку КРЕС висловилася стосовно використання суддями нікнеймів: «Обов'язок судового обмеження поширюється на спілкування в соціальних мережах, незалежно від того, чи розкривають судді свою особу. Немає підстав забороняти суддям використовувати псевдоніми. Однак псевдоніми не дозволяють неетичної поведінки. Крім того, відсутність згадування посади судді або використання псевдоніма не гарантує, що справжнє ім'я чи статус судді не стануть публічними» [3, с.18-19]. Тим більше, що кожен пристрій, який під'єднується до мережі Інтернет, має свою власну IP-адресу, яка вказує на його геолокацію, тож встановити особу не складе особливих труднощів.

КРЕС вважає, що варто навчати всіх суддів працювати із застосунками та додатками соціальних мереж, щоб прогнозувати етичні наслідки їх використання в особистому та професійному житті. Це, на наш погляд, доцільно, адже допоможе суддям знайти баланс і зрозуміти, який ступінь стриманості дозволить їм захистити свою безпеку й виконати свої зобов'язання щодо забезпечення своєї незалежності та безсторонності, гідності своєї посади та довіри суспільства до судової влади. Розуміння того, які платформи соціальних мереж використовуються, які в них особливості, як вони працюють, яким контентом і в якому форматі доцільно ділитися в різних соцмережах і які потенційні ризики та наслідки може мати участь у такій комунікації, було б дуже корисним для суддів. Як ми зазначали раніше, навчання могло б охоплювати технічні аспекти (наприклад, різні налаштування конфіденційності), аспекти профілювання та захисту персональних даних [13].

Висновки. Таким чином, узагальнюючи, варто підкреслити таке. По-перше, соціальні мережі, без перебільшення, вже стали найефективнішою платформою для дискусії важливих суспільно-політичних питань, їх активно застосовують у своїй політиці топ-посадовці держав. Звісно, що і судді за власним бажанням можуть створювати і користуватися персональними акаунтами в соцмережах.

По-друге, інформація, що її розміщують в інтернеті, стає публічною, а отже судді повинні утримуватися від опублікування в соцмережах будь-яких матеріалів, які можуть поставити під загрозу довіру громадськості до їх неупередженості або можуть суперечити гідності їх посади чи дискредитувати судову систему.

По-третє, важливо підвищувати обізнаність суддів (в тому числі через організацію спеціальних курсів, навчань) про те, що під час публікації в соціальних мережах весь контент, що вони публікують, стає постійним (навіть після видалення) та може вільно тлумачитися або навіть перекручуватися чи бути вирваним з контексту. А вигадані нікнейми ніяк не приховують неетичну поведінку в Інтернеті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Грищук О. Добросесність судді через призму сучасних соціальних трансформацій. *Слово Національної школи суддів України*. 2020. №1 (30). С. 6-21.
2. Як судам використовувати соціальні мережі? Які ризики несуть соцмережі для судової комунікації? 08 грудня 2021. URL: <https://rg.ko.court.gov.ua/sud1020/pres-centr/news/1225937/>
3. Висновок КРЄС № 25 (2022) про свободу вираження поглядів суддів від 2 грудня 2022 року. URL: <https://rm.coe.int/opinion-no-25-uk-final-2773-6643-3287-1/1680ab0e11>
4. Сковчильяс-Павлів О., Змисла М. Адміністративно-правове регулювання поведінки окремих категорій осіб у соціальних мережах. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Серія: "Юридичні науки". Т. 7. 2020. № 2. С. 173-179.
5. Редчук Р.О. Особливості використання соціальних мереж у публічному управлінні як сучасного каналу комунікації. *Вчені записки ТНУ імені В.І.Вернадського*. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. №1. Том 33 (72). С. 72–76.
6. Кабляк П. І. Судді як користувачі соціальних мереж в Інтернеті: правові та етичні аспекти. *Публічне право*. 2014. № 4 (16). С. 125-131.
7. Фідря Ю.О., Гофман Ю.Б. Етичні засади поведінки судді у соціальних мережах. *Історико-правовий часопис*. 2022. Т.19, №2, С. 18-25. DOI:<https://doi.org/10.32782/2409-4544/2022-2/3>.
8. Кравчук В.М., Сташків Н.М. Репутація судді як передумова формування поваги до суду. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 5. С. 34-37.
9. Мамченко Н. Судді-інфлюенсери не мають самовиражатися у соцмережах на шкоду авторитету судової влади, - Висновок КРЄС. *Судово-юридична газета*. 16 грудня 2022 року. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/256843-sudi-influensery-ne-dolzheny-samovrazhatsya-v-sotssetyakh-v-uscherb-avtoritetu-sudebnoy-vlasti-zaklyuchenie-kses>
10. Кодекс суддівської етики: затверджений XI черговим з'їздом суддів України 22.02.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#n4>
11. Бока Г. 29-річна "Світська левиця" зі Львова залишилася без суддівського крісла через відверті фото. ТСН. 17.12.15. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/29-richna-svitska-levicya-zi-lvova-zalishilisya-bez-suddivskogo-krisla-cherez-vidverti-foto-556250.html>
12. Життя судді насправді: українка веде приголомшливий блог про свою роботу. 24 канал. 21 червня 2019. URL: https://24tv.ua/zhittya_suddi_naspravdi_ukrayinka_vede_prigolomshliivy_blog_pro_svoyu_robotu_n1169480
13. Кравчук В.М. Активність суддів в соцмережах: ризики і рекомендації. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід*: Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль, ЗУНУ, 28 квітня 2023 року. С.90-93.

REFERENCES:

1. Hryshchuk, O. (2020). Dobrochesnist suddi cherez pryzmu suchasnykh sotsialnykh transformatsii [The integrity of the judge through the prism of modern social transformations]. *Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy - Word of the National School of Judges of Ukraine*, 1 (30), 6-21 [in Ukrainian]
2. *Yak sudam vykorystovuvaty sotsialni merezhi? Yaki ryzyky nesut sotsmerezhi dlia sudovoi komuniaktsii? [How can courts use social networks? What are the risks of social networks for judicial communication?]*. 08.12.2021. Retrieved from <https://rg.ko.court.gov.ua/sud1020/pres-centr/news/1225937/> [in Ukrainian]
3. *Vysnovok KRiES № 25 (2022) pro svobodu vyrazhennia pohliadiv suddiv vid 2 hrudnia 2022 roku [Conclusion of the CCJE No. 25 (2022) on the freedom of expression of judges' views of December 2, 2022]*. Retrieved from <https://rm.coe.int/opinion-no-25-uk-final-2773-6643-3287-1/1680ab0e11> [in Ukrainian]
4. Skochyliias-Pavliv, O. & Zmysla, M. (2020). Administratyvno-pravove rehuliuвання povedinky okremykh katehorii osib u sotsialnykh merezhakh [Administrative and legal regulation of the behavior of certain categories of persons in social networks]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnikha"*. Serii: "Yurydychni nauky" - *Bulletin of the Lviv Polytechnic National University. Series: "Legal Sciences"*. Т. 7, 2, 173-179 [in Ukrainian]
5. Redchuk, R. O. (2022). Osoblyvosti vykorystannia sotsialnykh merezh u publicnomu upravlinni yak suchasnoho kanalu komunikatsii [Peculiarities of using social networks in public administration as a modern channel of communication]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I.Vernadskoho. Serii: Pablichne upravlinnia ta administruvannia* -

Scientific notes of TNU named after V.I. Vernadskyi. Series: Public management and administration, 1, 33 (72), 72–76 [in Ukrainian]

6. Kablak, P. I. (2014). Suddi yak korystuvachi sotsialnykh merezh v Interneti: pravovi ta etychni aspekty [Judges as users of social networks on the Internet: legal and ethical aspects]. *Publichne pravo - Public law, 4 (16), 125-131 [in Ukrainian]*

7. Fidria, Yu. O. & Hofman, Yu. B. (2022). Etychni zasady povedinky suddi u sotsialnykh merezhakh [Ethical principles of a judge's behavior in social networks]. *Istoryko-pravovyi chasopys - Historical and legal journal, 19, 2, 18-25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2022-2/3> [in Ukrainian]*

8. Kravchuk, V. M. & Stashkiv, N. M. (2019). Reputatsiia suddi yak peredumova formuvannia povahy do sudu [The judge's reputation as a prerequisite for the formation of respect for the court]. *Porivnialno-analitychne pravo - Comparative and analytical law, 5, 34-37 [in Ukrainian]*

9. Mamchenko, N. (2022). Suddi-influensery ne maiut samovyrazhatysia u sotsmerezkhakh na shkodu avtoritetu sudovoi vlady, — Vysnovok KRIeS [Judges-influencers should not express themselves in social networks to the detriment of the authority of the judiciary, — Conclusion of the CCJE]. *Sudovo-yurydychna hazeta. 16 hrudnia 2022 roku - Judicial and legal newspaper. December 16, 2022. Retrieved from <https://sud.ua/uk/news/publication/256843-sudi-influensery-ne-dolzhy-samovyrazhatsya-v-sotssetyakh-v-uscherb-avtoritetu-sudebnoy-vlasti-zaklyuchenie-kses> [in Ukrainian]*

10. Kodeks suddivskoi etyky: zatverdzhenyi XI cherhovym zizdom suddiv Ukrainy 22.02.2013 [Code of judicial ethics: approved by the XI Regular Congress of Judges of Ukraine on February 22, 2013]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#n4> [in Ukrainian]

11. Boka, H. 29-richna "Svitska levytisia" zi Lvova zalishylasia bez suddivskoho krisla cherez vidverti foto [The 29-year-old "Socialite" from Lviv was left without a judge's seat because of candid photos]. *TSN. 17.12.15. Retrieved from <https://tsn.ua/ukrayina/29-richna-svitska-levicya-zi-lvova-zalishilisia-bez-suddivskogo-krisla-cherez-vidverti-foto-556250.html> [in Ukrainian]*

12. Zhyttia suddi naspravdi: ukrainka vede pryholomshlyvyi bloh pro svoiu robotu [The real life of a judge: a Ukrainian woman keeps a stunning blog about her work]. *24 kanal - Channel 24. June 21, 2019. Retrieved from https://24tv.ua/zhittya_suddi_naspravdi_ukrayinka_vede_prygolomshliviy_blog_pro_svoiyu_robotu_n1169480 [in Ukrainian]*

13. Kravchuk, V.M. (2023). Aktyvnist suddiv v sotsmerezkhakh: ryzyky i rekomendatsii [Activity of judges in social networks: risks and recommendations]. *Ukraina v umovakh reformuvannia pravovoi systemy: suchasni realii ta mizhnarodnyi dosvid - Ukraine in the conditions of reforming the legal system: modern realities and international experience: Materialy VII mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. Proceedings of the VII International Scientific and Practical Conference. (90-93). Ternopil: ZUNU [in Ukrainian]*

Стаття надійшла до редакції: 7.11.2023

УДК 347.77

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-15-215-221

Гринько Світлана Дмитрівна,
завідувачка кафедри цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління і права імені Леоніда Юзькова,
докторка юридичних наук, професорка
e-mail: svetgrin27@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-2737-5702>

ПРАВОВА ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МАРКИ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

У статті охарактеризовано правову охорону об'єктів торговельної марки в умовах сучасного інноваційного розвитку. Розкрито зміст співвідношення таких споріднених категорій, як «торговельна марка», «бренд», «логотип», «графічна ідентифікація учасників цивільних відносин», «знак для товарів і послуг». Так, логотип є однією з об'єктивних форм торговельної марки, що визначає графічну ідентифікацію учасників цивільних відносин. Бренд є більш широкою категорією ніж торговельна марка. Підкреслено, що правова охорона торговельної марки спрямована на ідентифікацію учасників цивільних правовідносин та захист інтелектуальної власності, у разі порушення немайнових та майнових права інтелектуальної власності. Вказано, що монополні права на торговельну марку мають безпосередню прив'язку до кола товарів, послуг, на які вона поширюється, та які визначаються власником при реєстрації торговельної марки. Як наслідок такої залежності об'єктивна форма торговельної марки повинна співвідноситися із відповідним напрямом товару чи послуги. Наведене призводить до того, що торговельна марка виконує як функцію відокремлення одного споживчого

Випуск 15. 2023

© С.Д.Гринько, 2023